

SECTIO III.

*An ponenti causam per accidens, seu indiffer-
tentem ad eventum sine obligatione vitan-
di, sit voluntarius effectus fecutus,
& prævisus?*

¶ 5 **H**æc quæstio facile resolvitur ex dictis sect. ant. Sed quia continet specialem doctrinam, & speciales obiectiones: ideò separatum eam ponimus. *Sup. 1.* Quando datur obligatio vitandi cautam; attamen hæc obligatio non est ex fine, ne sequatur effectus; sed aliunde: tunc de hac causa eodem modo discurrendum est in ordine ad effectum, ac si non esset obligatio eam vitandi. Hæc suppositio est communis: casus esse possunt. Si quis prævideat, sequendam pollutionem ex comedione carnium, & die veneris eas comedat: aut prævidet, futuram pollutionem ex comedione cibi saluti nocivi, prohibito non comedendi non est ex fine, ne sequatur pollutio. Similiter si scemina vanitatis causa se ornaret, per urbem diligenter se prospiciendam offerret amati iuxta Caytan. Armilla, Palacios apud

San.

Sanchez lib. 1. sum. cap. 6. num. 17. qui-
bus ipse partim favet: de quo casu non
decerno.

26 Prima sententia dicit, effectum positivum, vel negativum ortum ex nostra actione, vel omissione indifferenti, & non causante per se effectum, esse voluntarium, si prævideatur in causa; et si non detur obligatio vitandi effectum. Ita Salas supra sect. 4. & Thom. Sanchez lib. 9. de matrim. disp. 45. num. 33. dicens, tunc esse effectum quasi physicè voluntarium non moraliter. Insuper Arriaga disp. 4. sect. 5. Amicus, & Franc. de Lugo dicentes, tunc effectum esse voluntarium imputabilitate electionis; non verò imputabilitate ad culpam. Secunda sententia dicit, effectum secutum ex nostra actione, vel omissione indifferenti, & per accidens se habenti, non esse voluntarium, si non detur obligatio vitandi effectum. Ita Suar. de voluntario disp. 1. sect. 5. Vazq. disp. 24. cap. 3. Tanner. Granad. controv. 2. tract. 2. disp. 4. Oviedo controv. 1. n. 65. & alij apud ipsum. Ribaden. disp. 4. num. 47. Aranda disp. 5. sect. 4. & quoad effectum positivum ortum ex omissione est communis Thomistarum cum D. Thom. Ita Gonet disp. 1. de voluntario art. 3.

27 Placet etiam loqui cum distinctione. Si effectus sequutus est malus, seu si illicitus sit ponenti causam, velle effectum, tunc ponenti causam non est voluntarius effectus, si non detur obligatio virandi; si vero effectus sit bonus, vel indifferens frequenter, vel magna ex parte est voluntarius. Prob prima pars: In primis non est voluntarius effectus positivus ortus ex nostra omissione ponenti causam. Deinde non est voluntarius effectus, sive positivus, sive negativus ortus ex actione indifferenti sine obligatione impediendi effectum; ergo nullus. Prob. maior ex D. Tho. hic quæst. 6. art. 3. Non semper id, quod sequitur ad defectum actionis reducitur sicut in causam in agens ex eo, quod non agit; sed solum tunc potest, & debet agere, & adhibet exemplum Gubernatoris, cui non imputatur submersio navis; et si non praebat auxilium, si non tenetur ex munere, neque ex charitate gubernare navim. Et explicatur alijs exemplis. Deo non sunt voluntaria nostra peccata, & potens ea impedire conferendo auxiliu; efficax, ea non impedit. Principi non sunt voluntaria multa peccata, quæ committuntur in Lupanaribus, & potens ea impedire, non impedit. Prahalato non

non sunt voluntarij multi defectus, quos posset reprehensione impedire, & non impedit. Ergo effectus positivus ortus ex omissione indifferenti, & per accidens se habenti non est voluntarius, si non detur obligatio impediendi eventum.

28 Deinde: Non est voluntarius effectus positivus, vel negativus ortus ex actione indifferenti, & per accidens se habenti, si non detur obligatio impediendi. Prob. Deo non sunt voluntaria nostra peccata, quæ videt futura ex positione præcepti. Feminae eunti ad Ecclesiam die festo non est voluntarius consentus iuvenis, quem prævidet. Arcenti pluvia à proprio prædio non est voluntaria innundatio prædij alterius. Et iuxta Ledesma tom. 2. summa tract. 27. cap. 2. dub. 4. & alios, vendens, seu ministrans indifferenta, qualia sunt arma, illis abusuro, etiam si abique detimento omittere possit, non peccat lethaler, si alius iam sit ad peccatum paratus, & actu interno peccaverit. Cayet. 2. 2 q. 10. art. 4. dicit, licere vendere infidelibus indifferenta, quibus prævidet usuros ad cultum idolorum: quia non dat directe occasionem peccandi. Ita plures alij apud Thom. Sanch. lib. 1. Summa cap. 7. num. 5. Imo addit

addit Valentia 2. 2. disp. 1. quæst. 10. puncto 5. eandem iustam causam, quæ requiritur iuxta illum ad dandum indiferentia abusuro, sufficere ad vendendum idola, & sacras vestes similiter abusuro. Imò dicit Vazquez disp. 24. num. 18. auferenti temonem navis, quem non tenebatur non auferre, non esse voluntariam submersionem: quia est causa per accidens submersionis. Domino non auferenti occasionem furti experturo fidelitem servi, non esse voluntarium furtum famuli; et si prævideat probabiliter futurum. Custodi vinearum se abscondenti, ut aliquem deprehendat, si forte foretur, & alios cautores reddat, non sunt voluntaria illius furtæ. Plures apud Sanch. lib. 10. de Matrim. disp. 12. num. 25. & 29. Imò Navar apud Sanch. num. 53. dicit, licere viro, offerre occasionem vxori, ut adulteretur, & haro famulis, ut furentur, ut in illis deprehendantur, & doctrina Cayetani cōmuniter recepta 2. 2. quæst. 147. art licet invitare ad cœnam eū, qui transgressus erat ieunium. Læsius lib. 4. de iustitia cap. 2. dub. 4. nnn. 34. & alij excusant caupones porrigitentes cœnam solventi ieunium, quando alibi invenerint cœnam: & ratio esse potest; quia in

in tantum peccat, in quantum non vitat. Sed licet neget, non vitat: ergo: & Sanch. lib. 1. sum. cap. 2. num. 16. nulla alia causa excusante dicit fore veniale, & Valencia 2. 2. disp. 5. quæst. 20. Azor, Sanchez lib. 1. sum. cap. 7. nnn. 20. nulla alia causa licere locare domum meretrici non alienigenæ; si verò esset ratione loci major aptitudo ad peccatum, egere alia causa, qualis esset si non posset commodè alijs locari, & ibi num. 24. cum Ledesma, & Sà licet famulæ sine alia causa ornare hæram meretricem, servire cibos ad mensam, & num. 22. famulo sternere equum, hærum comitari, & expectare, et si sciat ad peccandum ire, & num. 25. Præcisè comitari concubinam ad domum, vel locum, ubi Dominus peccatus est: & Navarra, & Sà apud Sanchez nu. 26. excusant famulos portantes litteras, quibus vocantur ad domum; licet cum intentione peccandi modo non vocent ad peccandum: in dubio iudicandum dicit primus. Et Sanchez excusat famulos portantes litteras amatorias. Sed præ oculis habenda propositio 51. Innocentij XI. ne limites excedant. Quæ sic ait: *Famulus, qui summis humeris scienter adiuvat herum suum ascendere per semistras*

ad struprandam Virginem, & multoties eidem subservit deferendo scalam, aperiendo ianum, aut quid simile cooperando, non peccat mortaliter, si id faciat metu notabilis detrimenti: puta ne à Domino male tractetur, ne torvis oculis aspiciatur, ne domo expellatur.

30. Et ratio à priori tam pro effectu secuto ex actione, quam ex omissione, est: Quia non sufficit ad rationem voluntarij, quod non excedit munus permisoris: sed ponere omissionem, vel actionem; ex qua per accidens sequitur effectus, non excedit munus permisoris, si non detur obligatio impediendi causam, & effectum: ergo ponenti eiusmodi omissionem, vel actionem non est voluntarius effectus. Mai videtur vera: quia non dicitur procurare effectum, qui solum permittit effectum. Min patet exemplis allatis, vbi ideo non sunt voluntaria peccata ponenti dictas actiones, vel omissiones, quia ponere actiones, vel omissiones, ex quibus per accidens sequitur effectus solum est permizere effectum; seu quia non dicitur velle, nec procurare propriè; sed solum secundum quid, & impropiè causare quod per accidens sequitur ex actione voluntatis: sed hic effectus per accidens

dens sequitur ex actione voluntatis: ergo pónere causam, ex qua per accidens sequitur effectus, non excedit munus permisoris. Prob. mai. Voluntas non dicitur velle, neque procurare, quod sequitur extra intentionem voluntatis. Sed quod per accidens sequitur ex actione voluntatis, sequitur extra intentionem voluntatis: ergo. Confirm. Si velle causam, ex qua per accidens sequitur effectus, esset velle, & procurare effectum malum, esset prohibitum ponere eiusmodi causam. Sed hoc est falsum: ergo. Min. patet exemplis positis. Prob. mai. Prohibitum est procurare effectum malum: ergo si velle causam, ex qua per accidens sequitur effectus, esset velle, & procurare effectum, prohibitum esset ponere eiusmodi causam.

31. Responderet Arriaga ad exemplum Dei solutione, de qua meminit Vazquez disp. 24. num. 11. Deo non esse voluntaria nostra peccata, dum non confert auxilium efficax, & dum ponit præceptum, ex quo prævidet futurum peccatum: quia Deus optat, & consulit, ne sit peccatum, & aliunde ut Author naturè tenetur dare concursum indifferentem ad illa, quod non accedit in non auferente

tionem: quia neque optat non combustion, neque tenetur non impedire titonem. *Contra. 1.* Ad hoc ut alicui non sit voluntarius effectus secutus ex causa per accidens, non requiritur quod detur obligatio ponendi talem causam: ergo sine necessitate recurritur ad talem obligationem Dei, ut nostra peccata non sine ipsis voluntaria. *Prob. ant.* Fœminæ die non festo tendenti ad Ecclesiam, non est voluntarius consensus prævisus iuvenis; Sed tunc non tenetur tendere in Ecclesiam: ergo. 2. Et si Deus teneatur dare concursum indifferentem ad peccatum, potest dare concursum indifferentem dando auxilium efficax, quo viteretur peccatum: ergo obligatio dandi concursum indifferentem, non tollit à Deo voluntarietatem nostri peccati, si effectus secutus est voluntarius potenti impedire, & non impedienti. 3. Non excusat à voluntarietate peccati, quod Dens optet, & consulat, ne sit nostrum peccatum, si potenti impedire, & non impedienti sit alias voluntarius effectus: quia habenti obligationem vitandi eventum, & optandi ne sit eventus, est voluntarius effectus, si sequatur ex eius negligentia, ut quotidiè accidit: ergo aliter liberandus est Deus à

à voluntarietate nostri peccati, quam dicens Deum optare, ne sit nostrum peccatum: quod non facile fit nisi regula generali dicente, ponenti causam per accidens non est voluntarius effectus prævitus, si non teneatur impedire efficiatum.

3 2 Dices. Ut effectus sit voluntarius, requiritur carentia illorum, quibus positis effectus potius evadit involuntarius; quam voluntarius. Sed posito desiderio, & consilio de carentia peccati, peccatum potius evadet involuntarium; quam voluntarium: ergo, ut effectus non sit voluntarius, ultra non obligationem impediendi requiritur, quod non detur desiderium, neque consilium de carentia peccati. *Contra.* Quia hoc desiderium, & consilium non facit, quod effectus sit involuntarius; potius quam voluntarius, si his ablatis effectus esset voluntarius; sed solum facit, quod voluntarium misceatur involuntario. Sic Mercatori cum magna renitentia proijcenti merces magis voluntaria est projectio, quam involuntaria, et si voluntarietas misceatur cum involuntarietate. Sic Superiori obligate ad impediendum peccatum iubditi, & potenti impedire, & non impedienti, magis

voluntarium, quām involuntarium est peccatum subditi, si non impedit, quamvis optet, desideret, consulat, & præcipiat, ne sit tale peccatum: ergo Deo non est potius involuntarium; quām voluntarium peccatum per desiderium, & consilium de carentia peccati, si his ablatis, esset voluntarium. Præter quām, quod esse magis involuntarium; quām voluntarium, non tolleret peccatum esse voluntarium, solum faceret esse voluntarium mixtum. Sed Deo nullo modo sunt voluntaria nostra peccata: ergo hæc solutio non tenet.

SECTIO IV.

Solvuntur argumenta.

O Biijc. 1. Non minus conducedit ad combustionem, non removere ignem iam applicatum, quām applicare ignem. Sed applicanti ignem est voluntaria combustio: ergo, & non removenti ignem applicatum. Prob. mai. Non minus connexa est cum combustionē non remotio ignis applicati; quām applicatio ignis: ergo non minus conducedit ad combustionē, &c.

Con-

Confirm. Volenti antecedens connexum cum effectu est voluntarius effectus. Sed non remotio est hic, & nunc, scilicet, quando non est alius, qui removeat, conexa cum combustionē: ergo est voluntaria combustio. Dist. mai. Non minus conduceit ad combustionē non remotio ignis iam applicati; quām applicatio: non minus conduceit per accidens, permitt. mai. non minus conduceit per se, neg. mai. & concess. min. nego conseq. Ad prob. dist. ant. Non est minus connexa per accidens cum combustionē non remotio ignis; quām applicatio, permit. ant. per se nego ant. & conseq. Ad confirm. Nego mai. absolutè loquendo propter dicta sect. secunda præsertim quando est per accidens connexum; aliqua tamen dicemus modo. Itaque non removeri à Petro ignem applicatum, per accidens fortè a quæ conducedit, & a quæ connectitur cum combustionē, quām applicare ignem; non verò per se: quia eti non removeatur à Petro, potest removeri à Paulo, & tunc non removeri à Petro, non est connexū cum combustionē: & ideo conducedere, & esse connexum per accidens, facit, quod non removere in casu questionis sit solum permittere, ut constat ex D. Thom. supr. applicare

care tamen ignem, quia conductit *per se*, & *per se* est connexum cum combustionē *per se* est determinare, procurare, & velle combustionē, & solum *per accidens* poterit non esse velle combustionē v.gr. in casibus assignatis questione antecedenti. Sect. 2.

34 *Infistis*: Removere ignem, est verē, & propriè impedit co.nburstionem: ergo non removere est verē, & propriè non impedit combustionē. Sed non impedit combustionē, est illam ponere: ergo non removere combustionē est ponere, & causare combustionē. *Argumentum probat*: Deo esse voluntaria nostra peccata: quia ea non impedit: & Christo liberanti Virginem ab originali petendo pro illa, & non liberantī nos, esse voluntarium nostrum peccatum originale. Et similiter Principi, Prälato, & alijs supra positis esse voluntaria peccata subditorum, & aliorum: quia ea non impediunt, & probat: quod Petro sunt voluntaria omnia peccata mundi: quia ea non impedit, & non impedit est poni.

Resp. ex dictis disp. 4. de libero arbitrio de discretionē dissentientis: & disp. 6 de bonitate, & malitia sect. 3 Permit. ant. & consequenti propter dicenda. Dist. min.

Non

Non impedit combustionē sumpta non impeditio pro actione ipsa comburendi, est illam poni, conc. mihi. non impedit sumpta non impeditio pro non ablato, ne antecedentis connexi cum combustionē, & per accidens connexi, subdit. In habenti obligationem eam impediendi, conc. min. in non habente talem obligatiō, nego min & conseq. Itaque datur non impeditio combustionis, quæ sit positione iplius actionis comburendi, & qui ponit hanc actionem ex terminis ponit combustionē; datur non impeditio, quæ sit non ablatio antecedentis per accidens connexi cum combustionē, & hoc non impeditio non est poni combustionē, quando non datur obligatio impediendi combustionē propter rationem conclusio- nis: & multo minus est poni combustionē, non impeditio à Petro sic absolute loquendo: quia si impediatur à Paulo non ponetur combustionē: quia ut existat res, requiritur, quod deficiant omnia impedimenta, & ut deficiat, sufficit, quod existat unum impedimentum.

35 *Infistis*: quando affirmatio est causa affirmationis, negatio est causa negationis: Sed ponens impeditiōnēm combustionis est causa, ut impediatur tem-

bustio : ergo non ponens impeditiōnēm est causa , ut non impediatur : Sed non impidiūrī est poni: ergo est causa ut ponatur. Maior est Aristot.lib. 2. physi-
cor. cap. 13. textu 30. Eadem causa con-
trariorum est: quod enim præsens causa hu-
iūs est, hoc ut absens facimus aliquando cau-
sam contrarij , ut absentiam Gubernatoris
navis sumersionis, cuius erat præsentia cau-
sa salutis. Resp. Nego mai. in tensu cau-
sali: quia carentia Petri non verè influit
in carentiam præsentia Petri , & Petrus
influit in suam præsentiam: & sensus cau-
salis erat necessarius ad quæstiōnem. Lo-
quendo de sensu logico, & illativo, nego
mai. etiam absolute loquendo: quia exis-
tentia amoris infert carentiam odij ; &
carentia amoris non infert existentiam
odij; sed eam distinguo claritatis gratia:
quando affirmatio est causa affirmatio-
nis, negatio est causa negationis , si affir-
matio sit unica causa per se , & determi-
natè requisita ad affirmationem, permit.
mai. si affirmatio non sit causa per se , nec
determinatè requisita ad affirmationem,
nego mai. & dist. min. Ponens impedi-
tiōnēm est causa per accidens , & non de-
terminatè requisita, ut impediatur com-
bustio, conc. min. est causa per se , & de-

ter-

terminatè requisita , neg. min. & dist.
conseq. est causa, ut non impediatur, non
impeditiōnē consistente in non ablatione
antecedentis per accidens conæxi cum
combustione, conc. conseq. non impedi-
tiōnē consistente in positione actionis
combustivæ , nego conseq & dist. min.
subsumpta sicut numero antecedenti, ne-
go conseq. ultimam.

36 Tota Doctrina constat ex Div.
Tho. 1.2. q. 15. art. 2. ad 2. Remoto prio-
ri, removetur posterius, quod propriè ex eo
tantum sequitur (nota tantum) Si autem
aliquid ex pluribus sequi potest, non propter
hoc posterius removetur, uno priorum remo-
to. Itaque si causa sit connexa cum ali-
qua re, & determinatè requisita ad illam,
ex carentia causæ rectè infertur carentia
rei: sic ex carentia Petri rectè infertur ca-
rentia præsentia Petri ; at verò si causa
non sit determinatè requisita ad effectū,
ex carentia huius causæ non infertur ca-
rentia effectus: hac ratione ignis A ap-
plicatus est causa combustionis domus;
sed quia non est determinatè requisitus
ad combustionem , ex eo quod non sit
applicatus ignis A, non infertur , quod
non comburatur domus , quia potest cō-
buri per ignem B. Petrum ponere impedi-
tio-

K 2

tionem combustionis est causa per acci-
dens, ut impediatur combustio: quia, et si
ipse impediret combustionem, quod at-
tinget ad ipsum, posset alius comburere
domum, & consequenter accidentaliter
est causa, ut impediatur combustio: & est
causa non determinatè requisita, ut impe-
diatur combustio: quia si alius remove-
ret ignem, etiam impediatur combus-
tio: ergo proloquium non habet vim in
præsenti.

37 Obijc. 2. Combustio domus est
libera Petro non impudenti combustio-
nem, cum possit: ergo est voluntaria.
Prob. mai. Combustio existens cum po-
testate Petri, ut existat, & non existat, est
Petro libera: Sed ea combustio existit
cum potestate Petri, ut existat, & non
existat: ergo. Prob. min. Combustio ex-
sistit cum potestate libera, ut non existat:
Sed libertas est potestas ad opposita: er-
go ea combustio existit, &c. Confirm. Ea
combustio non existit necessario respe-
ctu Petri: quia potest eam impedire: ergo
existit liberè. Argumentum similiter pro-
bat Deo, Principibus, & Prælatis pernit-
tentibus peccata, esse voluntaria peccata
subditorum. Resp. dist. ant. Combustio
domus est libera Petro permisive, conc.

positivè, nego ant. & conseq. quia libe-
berum positivum est voluntarium; non
vero permisivum, ut patet in permisso-
ne peccati respectu Dei, Principis, & Præ-
lati. Ad prob. concess. maior. nego min.
quoad primam partem (per potestatem
impediendi, & non impediendi) Ad prob.
Dist mai. Combustio existit cum po-
testate libera mediata, ut non existat, conc.
mai. cum potestate libera immediata,
nego mai. & dist. min. Libertas imme-
diata est ad opposita, conc. min. libertas
mediata, nego min. & conseq.

38 Itaque libertas immediata est ad
opposita, ut constat ex Aristot. 3 Ethic. 5.
Quibus enim in rebus in nostra potestate si-
tum est agere, in his situm, & non agere, &
& contra: Et ratio est clara, quia si liberè
ponit amorem, illum determinat cum po-
testate non determinandi: Sed potestas
non determinandi est potestas omitten-
di: ergo libertas immediata est ad oppo-
sita. At verò libertas mediata non est ad
opposita: quia creatura potest impedire
prædefinitionem consensu: quia potest
ponere antecedens inferens parentiam
prædefinitionis, scilicet, dissensum; &
creatura non potest determinare præde-
finitionem: quia non potest ponere ante-

cedens inferens prædefinitionem. Petrus potest determinare combustionem domus , dum alij etiam applicant ignem: quia ipse potest applicare ignem applicatione connexa cum combustionē ; & Petrus non potest impedire combustionē : quia et si posset impedire suam applicationem, non potest impedire applicationem aliorum , & sic de alijs exemplis ; ut autem creatura liberē impedit prædefinitionem , sufficit quod penes ipsam stet impedit, & non impedire, quod attinet ad se, hoc est, quod creatura liberē possit ponere , & non ponere impedimentum prædefinitionis. Sed hoc salvatur cum eo , quod libertas mediata non sit ad opposita, ut patet exemplis : ergo non est de ratione libertatis mediata, quod sit ad opposita. De hoc latè disp. 2. de lib. arb. fct. 8. & disp. 3. de prædest. sect. 3.

39 Obijc. 3. ex Arriaga. Si quis frigear, & nolit accedere, ad ignem voluntariē dicitur pati frigus ; et si non habeat obligationem impediendi frigus, non alia ratione nisi quia potens impedire non impedit. 2. Voluntariē conservat gratiam omittens peccatum, quo destruetur. 3. Voluntaria est a gritudine omittenti remedium,

dium, quo sanaret. 4. Voluntaria est incarceratio omittenti frangere vincula, quo liber evaderet. 5. Voluntaria est inimicitia omittenti communia signa charitatis, quibus positis alter deponeret effectum malevolentia. 6. Ignorantia, qua invincibiliter iudico , hominem esse feram , dicitur causa occisionis , quando præcisè impedit notitiam, qua existente, non occiderem hominem : ergo ut effectus tribuatur voluntati , ut causæ , sufficit , quod voluntariē tollat impedimentum, quo existente, effectus non eveniret.

40 Ad 1. Conc. ant. Quia cum sustinere frigus non sit malum ; sed potius licitum sit, velle sustinere frigus: non accidens ad ignem voluntariē sustinet frigus: quia apud omnes creditur, velle illud sustinere, quod sufficit, ut effectus sit causaliter voluntarius. Ad 2. Verum est voluntariē conservare gratiam omittens peccatum, quo destruetur: quia sicut redditur effectus voluntarius per obligationem impediendi, ita redditur voluntarius per obligationem conservandi, & datur obligatio conservandi gratiam. Ad 3. Voluntaria est a gritudine omittenti adhibere remedium, quo adhibito sanaret : si detur obli-

obligatio impediendi ægritudinem per illud medium ; si verò non detur talis obligatio, ut plures dicunt de Carthusianis , quod possunt abstinere à carnibus (modo sint alij cibi) etiam casu, quo Medicī dicant , moriturum , vel duraturam ægritudinem, si non comedat carnes: non est voluntaria , propter rationes conclusionis. Sicut Deo, Principi, Pralato permittentibus peccata , non est voluntaria ægritudo animæ, eo quod non ponant remedia, quibus tolleretur ægritudo animæ. *Ad 4.* Si illicitum sit velle incarcerationem, non est voluntaria incarcratio , eo præcisè, quod non frangat vineula , nec exeat, cum posset. Mariyribus verò erat voluntaria incarcratio , quia dum non effugiebant , cum possent , credebantur velle incarcerationem , quod erat laudabile, & bonum. *Ad 5.* Voluntaria est ini-
micitia aliena non adhibenti communia charitatis signa: quia datur obligatio eam impediendi per illa media : & quia hæc non est præcisè causa per accidens ; sed causa per se ; et si inefficax , de qua po- stea.

41 Ad 6. Dupliciter potest conduce-
re illa ignorantia ad emissionem sagitte,
1. movendo; quia venator intendit occi-

dere

dere feram per emissionem sagitte , & consequenter cognitio erronea repre-
sentans illam esse feram , movet, & tunc illa
cognitio erronea est causa emissionis sa-
gitte, & occisionis non voluntariae, quoad
circumstantiam ignoratam. *2.* Ita ut pre-
cisè se habeat tamquam removens prohibi-
bens , quia non mittit sagittam ex inten-
tione venandi; sed voluptatis gratia, vel
ex alio motivo: & tunc dicitur causa im-
propria, quoad excusandum à peccato, at
verò verè , & propriè non dicitur causa
occisionis, sed solum permisso effectus,
de quo latius agentes de causalitate ig-
norantia. Cum ergo hoc modo se ha-
beat tollere, v.gr. domum propriam, qua
ablata , prævidetur destruenda à ventis
dōmus vicini , tollere domum propriam
præcisè est permettere destructionem do-
mus vicinæ.

42 Obje. 4. Effectus est voluntarius
moraliter adhibenti causam per se. Sed
physicè adhibens causam per accidens
moraliter adhibet causam per se: ergo.
Prob. min. Adhibere causam per accidens
est applicare causam per se ad effectum.
Sed applicare causam per se ad effectum,
est moraliter adhibere causam per se: er-
go. *Prob. mai. 1.* Quia si non existet cau-

sa

ca per accidens, non erumperet in effectum causa per se. 2. Adhibere causam per accidens, est ponere res in statu, in quo causa per se producat effectum: ergo adhibenti causam per accidens est voluntarius hic status rerum. Sed hic status rerum est status causae per se: ergo adhibenti causam per accidens est voluntarius status causae per se effectus, & consequenter est voluntarius effectus. 3. Positio causae per accidens est ultima dispositio, aut determinatio, qua æget causa per se hic, & nunc ad operandum: ergo ponere causam per accidens, est moraliter determinare, & causare effectum.

43 *Resp.* Concel. mai. Nego min. Ad prob. nego mai. Ad prob. conc. ant. nego conseq. Ex eo enim quod non erumperet hic, & nunc causa per se in effectum, si non abhiberetur causa per accidens, non sequitur adhibere causam per accidens, esse applicare causam per se ad effectum: Sic arcere pluviam à proprio prædio, non est applicare pluviam, ut inundet alienum. Declinare caput ab iœtu lapidis, non est applicare, ut percutiat venientem à tergo. Dare auxilium prævulum inefficax, non est applicare ad peccatum. Et ratio est: quia applicatio ad effectum per se di-

dicit, esse destinationem ad effectum: Sed causa per accidens in his, & alijs casibus non dicit destinationem ad effectum, alias nec Deus, nec Principes, nec Prælati essent permissores peccatorum, dum ponunt causas per accidens: ergo ponere in his circumstantijs causas per accidens, non est applicare, verè, & propriè causam per se ad effectum. *Ad 2.* Nego mai. Quia positio causae per accidens, solum est missio status, in quo causa per se producat effectum, ut patet in Deo, Principe, & Prælato perrimtib[us], & exemplis positis; non verò est positio rerum in statu, in quo causa per se producat effectum: quia talis positio sonat complacentiam in effectu, vel obligationem illum impiendi. *Ad 3.* Nego ant. Quod ponere causam per accidens sit verè, & propriè ultima dispositio, & determinatio, ut causa per se producat effectum: quia ultima dispositio ad effectum ex se, & per se dicit ordinem, & destinationem ad effectum; quam non dicit causa per accidens, & licet hic, & nunc ex causa per accidens, & alijs refluet antecedens connexum, cum effectu: cum voluntas non velit illud antecedens; aut non illud velit ex complacentia, aut intentione eius, nec teneatur

tur illud vitare: ideo non est causa per se effectus, nec est voluntarius effectus malus.

44 Dices: Qui suppositis alijs, vult aliquid, ex quo, & alijs suppositis resultat antecedens connexum cum eventu, vult antecedens connexum cum eventu. Sed ex causa per accidens, v.g. ex arcere pluviam à proprio prædio, alijs suppositis, resultat antecedens connexum cum inundatione alieni prædij: ergo vult antecedens connexum cum inundatione prædij alieni. Sed velle tale antecedens, est velle inundationem: ergo vult inundationem; & consequenter inundatio est voluntaria. Resp. Nego mai. quia innumeris exemplis est falsa: Quia qui, supposito peccato Petri, orat, & dat eleemosynam pro remissione illius, ponit aliquid, ex quo resultat complexum ex peccato Petri, & eius oratione; & tamen non vult illud complexum. Deus qui, supposito peccato Petri, illud non condonat, ponit aliquid, ex quo resultat complexum ex peccato Petri, & carentia condonationis; & Deus non vult illud complexum. Vnde solùm est verum illud principium, quando ponit illud ex complacentia in complexo, vel quando tenerur vitare complexum, vel ad summum,

mum, quando illud per se ordinatur ad complexum, de quo etiam cum distinctione loquendum. Deinde iam diximus sect. 2. & 3. quod non semper velle antecedens connexum cum eventu, est velle eventum; sed ad summum in quatuor casibus ibi relatis.

45 Obje. 5. Obligatio, & præceptum non efficit voluntarium; sed illud supponit: Sed si daretur obligatio impiandi effectum, efficit voluntarius ponenti causam per accidens: ergo. Prob. maior: quia actus non ideo est voluntarius, quia est malus; sed potius ideo est malus, quia est voluntarius. Confirm. Præceptum supponit materiam, supra quam cadit: Sed cadit supra voluntarium: ergo supponit voluntarium. Hoc argumentum solvimus sect. ant. & de eo dicentes sect. seq.

§.

46 Quoad 2. partem conclusionis, dico ponenti causam per accidens, vel omissionem, ex qua prævideatur futurus effectus bonus positivus, vel negativus, frequenter est causaliter voluntarius effectus. Prob. Velle causam per accidens, ex qua prævidetur effectus, & cum compla-

placentia, & intentione, ut sequatur, redit voluntarium effectum: Sed ponens omissionem, vel causam per accidens, ex qua prævidetur futurus effectus bonus, frequenter vult, & intendit effectum: ergo illi est voluntarius. Mai. constabit sest. seq Min. suadetur: Quia in omnium estimatione ponens eiusmodi causam, prudenter creditur, velle effectum bonum fecutum, nisi aliunde constet oppositum.

47 Loquendo vero de effectu secundo indifferenti, non est ita vera conclusio. Nihilominus magna ex parte poneti omissionem, vel actionem, ex qua per accidens prævidetur futurus effectus indifferentis, est voluntarius effectus. Prob. Ponens eiusmodi omissionem, vel actionem cum prævisione effectus, magna ex parte vult effectum: Sed volenti effectum fecutum ex huiusmodi causa est voluntarius effectus: ergo ponenti eiusmodi causam magna ex parte est voluntarius effectus. Prob. mai. experientia ipsa: quia ponentes similem causam, si rogarentur, an vellent effectum indifferentem fecutum? magna ex parte dicerent, velle effectum.

SEC_E

SECTIO V.

An ponenti causam per accidens, vel omissionem, ex qua prævidetur futurus effectus, & cum intentione, ut sequatur, sit voluntarius effectus?

48 **S**up. Talem effectum fore affectivè volitum, in quo nullum est dubium, solù est dubium, an sit causaliter voluntarius? Vazq. disp. 24. cap. 4. Ribad. disp. 4. num. 47. Aranda disp. 5. n. 181. Averfa hic sest. 3. dicunt non esse causaliter voluntarium: & pro ea citari potest Lelius de iustitia lib. 2. cap. 9 dub. 16. conclus. 3. At vero Ariaga disp. 8. sest. 6. Carleton disp. 86. sest. 5. Lugo de iustitia disp. 11. sest. 4. & alij communiter dicunt, eiusmodi effectum esse causaliter voluntarium. Placet hæc sententia.

49 Prob. Ille effectus est causaliter voluntarius, cuius voluntas est causa per se: Sed voluntas est causa per se, eiusmodi effectus: ergo. Prob. min. Ex D. Thom. quæst 2. de malo art. 1. Tunc voluntas est causa per se, quando per intentionem agit ad talem effectum, & ponit exemplum in eo,

qui